

Het project 'Gezonde en Economische Melkwinning' werd eind 2006 na vier jaar afgesloten. Het partnerschap tussen Melkcontrolecentrum (MCC) Vlaanderen, Dierengezondheidszorg (DGZ) en VRV begeleidde jaarlijks gemiddeld tweehonderd melkveebedrijven op het gebied van uier- en diergezondheid. Koen Lommelen, hoofd relatiebeheer bij MCC, hielp actief mee bij de praktische begeleiding.

De melkveehouderij wilde de kennis over uiergezondheid graag bundelen. Koen Lommelen, hoofd relatiebeheer bij MCC Vlaanderen, weet nog goed op welke basis het project 'Gezonde en Economische Melkwinning' (GEM-project) ruim vier jaar geleden tot stand kwam. 'Veehouders krijgen gegevens via verschillende kanalen. Behalve de resultaten op het gebied van melkqualiteit via MCC en de resultaten van het bacteriologisch onderzoek door DGZ krijgen veehouders individuele celgetalinformatie via mpr bij VRV.' De koppeling tussen de verschillende betrokken partijen was het uitgangspunt voor dit project; een interactie die grote voordelen oplevert. Koen Lommelen: 'Elke maand kwamen de drie partijen samen voor overleg. De geformuleerde adviezen rond de bedrijfsbezoeken werden onderling ook doorgegeven. Zo ontstond een gecoördineerde aanpak via een centrale database.'

Wanneer trekken bedrijven aan de bel met betrekking tot melkqualiteit of uiergezondheid?

'Het leeuwendeel van de veehouders grijpt in bij een verhoogd tankcelgetal. In 2006 nam 58 procent van de 210 veehouders op dat moment contact met ons op. Zestien procent kreeg daarvoor strafpunten. Klinische mastitis zette 29 procent van de bezochte melkveehouders aan tot ingrijpen. Bij acht procent van de bedrijven gold een verhoogd percentage attentiekoeien als reden. De rest gaf een andere oorzaak aan. Het gaat daarbij niet om extreme bedrijfssituaties. De bezochte bedrijven in 2006 tellen gemiddeld 56 melkkoeien met een productie van 7860 kg melk. Het gemiddelde celgetal ligt met 223.000 cellen per ml melk ook rond het Vlaamse gemiddelde. Het gaat dus om gewone doorsneebedrijven.'

Welke manier van aanpak kiest MCC bij melkveebedrijven met problemen?

'Bij een bezoek wordt de situatie in zijn geheel onder de loep genomen. We beginnen bij de melkinstallatie. Afgelopen jaar voerden we 161 dynamische of natte en 24 statische of droge metingen uit om fouten in de afstelling van de melkmachine op te sporen. Uiteindelijk bekijken we het totale "melkmanagement" op het bedrijf. Huisvesting, besmette koeien, hygiëne, droogstand, elk aspect wordt onderzocht. De conclusies zijn ieder jaar hetzelfde: steeds stellen we vast dat veel veehou-

ders nog steeds de klassieke middelen voor het beheersen van de uiergezondheid over het hoofd zien. Het is bijvoorbeeld al jaren bekend dat droogstandtherapie belangrijk is voor het voorkomen van besmettingen in de volgende lactatie. Toch zien we bij ruim een kwart van de bedrijven nog fouten zoals het niet toepassen van een gerichte droogzettherapie bij probleemkoeien.'

Wat zijn andere frequent opgespoorde fouten bij de beoordeling van het management?

'Bij 29 procent van de bedrijven stellen we fouten bij de ventilatie vast. Bij bijna 20 procent van de bedrijven zijn de ligplaatsten niet in orde. Een slechte speenconditie komt met 31 procent het vaakst voor. Reden daarvoor is onder meer een foute vacuüminstelling of een slechte keuze van tepelvoering. Sommige bedrijven gebruiken bijvoorbeeld al jaren dezelfde tepelvoering terwijl het uierbeeld in de loop der jaren drastisch is gewijzigd. Het is wel belangrijk om daar als boer voldoende op in te spelen, onder meer door de fokkerij.'

'Melkveehouders denken nog te weinig preventief na over uiergezondheid'

Hoe groot is de rol van fokkerij?

'Als we doorgaan met de selectie op heel kleine en korte speentjes ontstaan er in de toekomst problemen om koeien nog goed te melken. Wie stieren op een stierenkaart selecteert, komt amper nog bij vererfers van lange spenen uit. We moeten niet terug naar het verleden en het kenmerk verdient zeker geen prioriteit in het fokdoel. Maar melkveehouders hebben er alle belang bij om de speenvorm en het algemene uierbeeld goed in de gaten te houden bij de paringen. Probeer een koe met kleine of korte spenen maar eens met de hand te melken.'

Behalve managementgebreken registreerde het GEM-project ook fouten in de melktechniek. Waar zitten de voornaamste knelpunten?

'Jaar na jaar stellen we weer vast dat ruim de helft van de bedrijven nog voorbehandelingsfouten maakt. Droog voorbehandelen, één doek per koe gebruiken, melkgift stimuleren: die kennis is al lange tijd voorhanden, maar wordt nog steeds onvoldoende in praktijk gebracht. Soms werkt dat frustrerend. Het verhaal gaat onder meer op bij de voorstimulatie. Veehouders zien dat nog te vaak als tijdverlies. Dat is verkeerd. Voorstralen helpt niet alleen bij het vroegtijdig opsporen van uierontstekingen, het stimuleert ook een vlotte melkafgifte. Vooral voor hoogproductieve koeien is het belangrijk om daar goed op te letten.'

MCC staat bekend vanwege de technische ondersteuning voor de juiste afstelling van melkmachines. Hoe is het met de doorsnee Vlaamse melkinstallatie gesteld?

'Uit de 160 dynamische metingen binnen het project bleek dat slechts een kwart van de melkmachines helemaal goed is afgesteld. Van de melkinstallaties moest 76 procent worden aangepast. Heel vaak gaat het om bijstelling van het vacuüm van de melkmachine. Regelmatig constateren we een te hoog stootrandvacuüm door een verkeerde keuze van de tepelvoering. Bij sommige installaties wordt ook te veel geprobeerd om de laatste druppel melk uit de koe te halen. Een melkstream van 350 ml melk per minuut is in onze ogen een goede richtlijn voor de afstelling van de automatische afname in plaats van de traditionele 200 ml melk per minuut. Als we geen oplossing voor het probleem zien, dan zijn we daar ook eerlijk in. Soms adviseren we een melkveehouder de installatie er gewoon uit te gooien en een nieuwe te plaatsen. Vanuit een onafhankelijk standpunt kun je dat de boer veel gemakkelijker vertellen dan bijvoorbeeld een melkmachineleverancier. Als zo iemand dat adviseert, denkt een boer al snel: die wil verkopen.'

Welke conclusies trekt MCC na de afgelopen vier jaar?

'Melkveehouders denken te weinig preventief na over melkqualiteit en uiergezondheid. Slechts tien tot twintig procent van de bedrijven scoort daarin voldoende. De evolutie van het celgetal van 194.000 cellen per ml melk in 1998 naar 222.000 cellen per ml melk in 2006 is zorgwekkend. Toch zijn er ook positieve signalen. In drie jaar tijd nam het aantal bacteriologische onderzoeken toe van 20.000 tot 28.000. Vooral de jongere generatie melkveehouders en dierenartsen gaat sneller over tot bacteriologisch onderzoek voor de start van een behandeling. Dat moet ook. We worden vaker geconfronteerd met moeilijkere bacteriën en populaties. Vandaar ook het belang van preventie. Uiergezondheid blijft een complex probleem. Er bestaat geen kant-en-klare oplossing.'

Annelies Debergh

Hoofd relatiebeheer MCC Koen Lommelen: 'Meer aandacht voor preventie'

Melkqualiteit op de korrel